

פרשת שמיני

"להבדיל בין הטמא ובין הטהור"

"להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין המזהר ובין המזרחי" (שם) בד"ה בין הטמא ובין הטהור, צריך לומר בין חמור -ג- דקאי על טריפה שנשחטה שהיא בחזקת היתר עומדת כתיב הנאכלת תחילה.

בפי' רש"י (שם) בד"ה בין הטמא ובין הטהור, צריך לומר בין חמור -ג- **והנה בשו"ת הרשב"א** (ח"א סי' עג) שאלת עוד לבאר לך מה שכתב רש"י ז"ל בפירושי התורה בסוף פרשת ויהי ביום השמיני (ויקרא יא מז) וכו'. **תשובה** וכו', ואני רואה שספק אתכם זה מפני שאמרו בין שנולדו בה סימני טריפה כשרה. **והוקשה בעיניכם אם טריפה לא כשרה ואם כשרה לא טריפה**. ואינו ענין שתהיו צריכין לעמוד עליו, שלא אמרו שתהא טריפה ממש אלא שנולדו בהם סימנין שאנו צריכין לעיין עליהם אם תטרף בהם. גדולה מזו אמרו רבא שרא טריפה וזבן מינה. ואם טריפה היתה היאך התיירה, אלא הכי קאמר רבא שרא בהמה שהיתה מסופקת בטריפה, וכו' עכ"ל¹.

א- **בפי' ר"א מזרחי** (שם) בין הטמא ובין הטהור וכו'. **בתורת כהנים פירוש והלא כבר נתפרשו סימניהם בפירוש, דכתיב "זאת החיה אשר תאכלו"** (שם ג), **וקא מפרש סימנים שלהם אי זהו טמא ואי זהו טהור** (ג-א), ואם כן לא נאמר "להבדיל בין הטמא ובין הטהור" אלא **להבדיל בין טמא לך לטהור לך. פירוש טמא על ידי פעולותיך וטהור על ידי פעולותיך**, שאם שחטת בה כל הושט וחציו של קנה בלבד, טמאת אותה באכילה, אף על פי שהיא טהורה, ואם שחטת בה כל הושט ורובו של קנה, טהרת אותה באכילה, עכ"ל.

ובקרבן אהרן (על התוי"כ שם) **והלא כבר מפורשים הם וכו', ואם כן כיון שהם מפורשין, למה אמר להבדיל, דמשמע שאנו המבדילים**, עכ"ל. **ובמלבי"ם** (שם אות קעג) להבדיל בין הטמא, לשון הבדלה נופל בעצם על דברים השווים והוא מבדיל ביניהם, אם עיי צורתם ומעלתם, כמו בין קדש לחול, בין הקדש ובין קדש הקדשי אם עיי מחיצה דקה מבדלת, לא כן דברים נפרדים לגמרי כמו בין חמור לפרה מה שייך הבדלה, ועיי דריש בין נשחט חציו של סימן שנשחט רובו שאין ביניהם אלא הבדל דק כחוט השערה, וכו' עכ"ל. ועיי עוד בפי' רש"י (קדושים כ כה) ואפשר דכיון ששם אינם מפורשים לכן כתב רש"י טעם זה.

ועדין צ"ב אמאי שינה הכתוב דבתחילה הקדים הטמא לטהור, ובסוף הקדים החיה הנאכלת ואח"כ אשר לא תאכל.

ב- **בספר פנים יפות** (שם) בד"ה להבדיל בין הטמא ובין הטהור וגו'. פי' רש"י בין נשחט חציה של קנה שנשחט רובו, ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל, פרש"י בין שנולד בה סימני טריפה כשרה לנולד בה סימני טריפה פסולה, נראה הא דחילק הכתוב בדברים אלו משום דאחז"ל בביצה (דף כה א) בהמה בחיה בחזקת איסור עומדת נשחטה בחזקת היתר עומדת, וא"כ כל ספק בטריפות דאחר שחיטה הוא בחזקת היתר, אבל כל ספק בשחיטה אסורה כתבו התוס' (ד"ה בחזקת איסור) משום דעומדת בחזקת אינו זכות, ונראה הטעם דאף בטריפה שהוא מחיים כיון דקיי"ל (ובחיים סט ב) דשחיטה מטהר מידי נבילה הרי הוא בחזקת זבח, אבל בספק בשחיטה הרי הוא נבלה ומטמא והוי בחזקת אינו זבח (עיי חולין ט א). והיינו דחילק הכתוב בין טמא לטהור היינו ספק בשחיטה שהוא בחזקת נבלה, בין שאר ספק טריפות שהם בחזקת כשירה עד שהוא ידוע שהוא ודאי טריפה וכו', עכ"ל.

ובספר משך חכמה (שם) בד"ה להבדיל וכו', הנה בשילהי נזיר (סה ב) דריש ספק נגעים טהור מנא לן אמר רב יהודה אמר רב דאמר קרא "לטהרו או לטמאו" (תזריע יג נט), פתח הכתוב בטהרה תחילה ללמדך שספק נגעים טהור. ולעולם יש לך דספק לטהר שאופן הטהרה מצוי ביותר שאף ספק טהור, לכך פתח בו הכתוב תחילה. ולכן ניתח גם כאן שהבהמה בחזקת שלא נשחטה עומדת, וספק אם נשחטה או לא, אוקי בחזקת שלא נשחטה. **ולכן כתיב הטמא קודם, שרוב צדדים טמאים**. "ובין החיה הנאכלת" קאי על טריפה ונשחטה, בחזקת היתר עומדת, וכו'. **לכן כתוב "הנאכלת" ברישא שרוב צדדים הם נאכלים**, עכ"ל.

וכוונתם לבאר מה ששינתה התורה דברי שאר דקרא בין הטמא ובין הטהור פתח הכתוב בטמא תחילה, ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל פתח הכתוב בחיה הנאכלת. והוא כמו שכתב בפנים יפות ובמשך חכמה דבא ללמד דספק אם נשחטה או לא אוקי בחזקת שלא נשחטה, ולכן כתיב הטמא קודם. אמנם 'בין החיה הנאכלת'

והנה בסוף פרשת שמיני דכתיב "בין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל" (שם יא מז), צ"ב מה ששינה הכתוב שכתב 'אשר לא תאכל' ולא כתב 'אשר אינה נאכלת'.

גם צ"ב מה שנתקשו המפרשים למה בתחילה מקדים הטמא, והיה לו לסיים הנאכלת בדבר טוב (עיי ברכות לא א) עיי מש"כ בזה בפרדס יוסף.² **ולפי מה שכתב רש"י** ראב"ע אומר מנין וכו', י"ל דלכן כתב בלשון לא תאכל ולא נקט אינה נאכלת, כדי לרמוז דהסיבה שאינה נאכלת הוא משום 'לא תאכל'.

גם מתיישב קושיית המפרשים בזה שסיים אשר לא תאכל, שבזה מרומז שתהא הבדלתכם לשמי וכו' והוא דבר טוב.

לתגובות והערות ולקבלת הגליון 'באר התורה'
a0527677650@gmail.com

גם מתיישב קושיית המפרשים בזה שסיים אשר לא תאכל, שבזה מרומז שתהא הבדלתכם לשמי וכו' והוא דבר טוב.

גם צ"ב מה שנתקשו המפרשים למה בתחילה מקדים הטמא, והיה לו לסיים הנאכלת בדבר טוב (עיי ברכות לא א) עיי מש"כ בזה בפרדס יוסף.² **ולפי מה שכתב רש"י** ראב"ע אומר מנין וכו', י"ל דלכן כתב בלשון לא תאכל ולא נקט אינה נאכלת, כדי לרמוז דהסיבה שאינה נאכלת הוא משום 'לא תאכל'.

גם מתיישב קושיית המפרשים בזה שסיים אשר לא תאכל, שבזה מרומז שתהא הבדלתכם לשמי וכו' והוא דבר טוב.

לתגובות והערות ולקבלת הגליון 'באר התורה'

a0527677650@gmail.com

² אף דשחיטת הקנה חצי קודם לרוב, מ"מ יש לסיים בדבר טוב.

¹ עיי עוד מש"כ בזה בספר הכתב והקבלה (שם) בארוכה.